

पठतु संस्कृतम्
कोविदः

फिब्रवरि ४, २०२३

पाठः १

अङ्काः १००

1) अधो दत्तानां विग्रहवाक्यानां समस्तपदं लिखत । (१०)

- a. उमायाः पतिः
- b. गङ्गायाः जलम्
- c. देवानां देवी
- d. राज्ञः आदेशः
- e. भोजनस्य शाला
- f. चन्द्रस्य उदयः
- g. जगतः अम्बा
- h. कालस्य वाचकः
- i. लोकानां प्रियः
- j. तस्य उपरि

2) अधो दत्तानां समस्तपदानां विग्रहवाक्यं लिखत । (१०)

a. जगन्नाथाय

b. सन्मित्रम्

c. जलधारा

d. नृपतिम्

e. देवपूजकेन

f. सत्सङ्गः

g. अर्थगौरवम्

h. पित्राज्ञाम्

i. जगज्जनन्यै

j. अस्मद्गृहेषु

3) दत्तानां तद्धितान्त-पदानां विग्रहवाक्यं लिखत । (१०)

- a. द्रौपदेयाः
- b. जानकी
- c. कौरवाः
- d. पैतृष्वसेयः
- e. भागिनेयः
- f. भागीरथी
- g. शौरिः
- h. शाकुन्तलः
- i. सात्यकिः
- j. सौमित्रिः

4) दत्तानां विग्रहवाक्यानां तद्धितान्तरूपं लिखत । (१०)

- a. भृगोः अपत्यं पुमान्
- b. धृतराष्ट्रस्य अपत्यानि पुमांसः
- c. सगरस्य अपत्यानि पुमांसः
- d. गङ्गायाः अपत्यं पुमान्
- e. मारुतस्य अपत्यं पुमान्
- f. केकयस्य अपत्यं स्त्री
- g. द्रोणस्य अपत्यं पुमान्
- h. द्रुपदस्य अपत्यं स्त्री
- i. विनतायाः अपत्यं पुमान्
- j. स्वसुः अपत्यं स्त्री
- k. मातुलस्य अपत्यं पुमान्

5) परस्परसम्बद्धान् मेलयत (५)

a. दिलीपः	- नन्दिनी
b. कामधेनुः	- समासः
c. गुरूपदेशः	- सुदक्षिणा
d. आज्ञनेयः	- तारकासुरः
e. कुमारः	- तद्धितान्तः

6) पदविवरणं (अन्त-लिङ्ग-विभक्ति-वचनानि) लिखत । (५)

- प्रजानाम्
- धेनुम्
- सुदक्षिणया
- माल्याम्
- अथ

7) एकपदेन उत्तरं लिखत (१०)

- a. “कुमारसम्भवम्” काव्यस्य लेखकः कः ?
- b. कुमारसम्भवमहाकाव्ये कति सर्गाः सन्ति ?
- c. कुमारसम्भवमहाकाव्ये के विषयाः उपवर्णिताः ?
- d. नाटकस्य मङ्गलपद्य-नाम किम् ?
- e. पार्वत्याः पितरौ कौ ? भ्राता कः ?
- f. पार्वती पूर्वजन्मनि का आसीत् ?
- g. नाटके कति अभिनयाः भवन्ति ?
- h. हिमालयः उत्तरभागे कथम् इव शोभते ?
- i. के हिमालयतः पुष्पाणि नयन्ति ?
- j. ईश्वरस्य चित्तम् आक्रष्टुं कः समर्थः?

8) उत्तरं लिखत (५ x २ = १०)

- a. समासः इत्युक्ते कः ? समास्य मुख्य-प्रभेदाः के ?
- b. समास्य पारिभाषिकपदानि कानि ? एकोदाहरणेन वर्णयत ।
- c. तद्धितान्तस्य मुख्य-प्रभेदाः के ? तद्धितान्तानां लक्ष्यं किम् ?
- d. केषां सम्पत्तिः परोपकाराय भवति ? सुभाषितकारेण दत्तानि उदाहरणानि वर्णयत ?
- e. रूपकाणां प्रभेदाः के ? नाम लिखत ।

9) वाक्यं साधु / असाधु इति लिखत । (१०)

- a. समासः प्रायः तिङन्तानां न भवति ।
- b. समासः वर्णयोः मध्ये भवति ।
- c. उद्योगः इति पदं समासः ।
- d. 'शाकुन्तलम्' दृश्य-काव्यम् ।
- e. देवाचार्यः ब्रह्मदेवः ।

10) परस्परसम्बद्धान् मेलयत (५)

a. वारिवाहः	कृष्णद्वैपायनः
b. वीथी	आहार्यकः
c. व्यासः	मेघः
d. पृथा	रूपकम्
e. अभिनयः	पार्थः

11) सूक्ते: अर्थ: लिखत । (२)

आ नो भद्राः क्रतवो यन्तु विश्वतः।

12) सुभषितस्यपदविभागम्, अन्वयरचनां, तात्पर्यं च लिखत । (३)

आत्मार्थं जीवलोकेऽस्मिन् को न जीवति मानवः।
परं परोपकारार्थं यो जीवति स जीवति ।

13) श्लोकस्य पदविभागम्, अन्वयरचनां, तात्पर्यं च लिखत
एकस्य समस्तपदस्य विग्रहवाक्यं च लिखत ।(५)

अथ प्रजानामधिपः प्रभाते जायाप्रतिग्राहितगन्धमाल्याम् ।
वनाय पीतप्रतिबद्धवत्सां यशोधनो धेनुमृषेर्मुमोच ॥

14) संसन्दर्भं संस्कृतभाषया विवृणुत (३)

इयं पार्वती हरस्य अर्धाङ्गिनी भविष्यति ।

15) अधोदत्त-ग्रन्थकारस्य परिचयं ४-५ वाक्यैः लिखत । (३)

वाल्मीकिः

16) अधोदत्त-विषयमधिकृत्य ५-६ वाक्यैः लिखत । (४)

काव्यम्